

Zaadceldonatie

Binnen het Centrum Voortplantingsgeneeskunde Brabant (CVB) is het mogelijk zwanger te raken via zaadceldonatie. Zaadceldonatie is het afstaan van zaadcellen door een man (donor), met als doel een zwangerschap mogelijk te maken bij een ander paar (acceptorpaar of wenspaar) of een alleenstaande vrouw met kinderwens.

Deze behandelmethoden bieden wij aan in de volgende situaties:

- Ontbreken van (benutbare) eigen zaadcellen.
- Genetische afwijkingen bij de wensvader (bijvoorbeeld drager van een erfelijke ernstige ziekte of wanneer er mogelijk een te hoog risico bestaat op een kind met aangeboren afwijkingen waardoor het niet levensvatbaar is).
- Geen gebruik kunnen maken van eigen zaad in verband met een schadelijk effect op zaad van medicatie of medische behandelingen.
- Lesbische relatie met kinderwens.
- Alleenstaande vrouw met kinderwens.

Voor alle indicaties geldt een leeftijdsgrens van 49 jaar voor de wensmoeder.

Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting

Anonieme zaadceldonatie is sinds 1 juni 2004 niet meer toegestaan in Nederland. Sinds die datum is de "Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting" van kracht. Een kind heeft in Nederland het recht om te weten van wie hij of zij afstamt. Sinds de wet van kracht is vindt een landelijke registratie plaats. Dit houdt in dat alle donatie-procedures uitgevoerd in onze kliniek waaruit een doorgaande zwangerschap is ontstaan, in deze databank geregistreerd worden. De gegevens worden bewaard en beheerd door de Stichting Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting (SDKB). Alle persoonsgebonden identiteitsgegevens (zoals naam, adres en geboortedatum) van donor en ontvanger worden geregistreerd, tevens de datum van de behandeling. Van de donor wordt verder een uitgebreid donorpaspoort vastgelegd waarin naast de persoonsgegevens ook medische, fysieke en sociale gegevens worden beschreven. Wanneer de geboorte bij ons bekend is, dragen wij er zorg voor dat de gegevens van het kind in deze beveiligde databank opgenomen wordt.

Vrouwen met een vrouwelijke partner kunnen terecht bij het SDKB voor het aanvragen van een ouderschapsverklaring voor het juridisch ouderschap bij de geboorteaangifte of meemoederadoptieprocedure (CIBG Aanvragen Ouderschapsverklaring).

Inzage in gegevens

Totdat het kind 12 jaar is, mogen alleen de ouders gegevens uit het donorpaspoort van de donor opvragen. Vanaf 12 jaar mag het kind dit zelf opvragen. Is het kind 16 jaar of ouder? Dan mag het zowel het donorpaspoort als de persoons-identificerende gegevens van de donor opvragen (zie: www.donorgegevens.nl en CIBG Aanvragen Stichting donorgegevens kunstmatige bevruchting). Dit betekent niet dat een kind ook het recht heeft op fysiek contact met de donor. Een donor heeft het recht om dit te weigeren. Volgens de huidige richtlijnen mag een zaaddonor bij maximaal 12 vrouwen in Nederland een zwangerschap doen ontstaan. Hierop wordt toegezien door de spermabanken en de SDKB.

De keuze van de donor

Om gebruik te kunnen maken van donorzaad zijn er twee mogelijkheden. Ten eerste kunnen de wensouders/ de wensmoeder gebruik maken van een eigen bekende zaaddonor. Een tweede mogelijkheid is het gebruik maken van donorzaad van een officieel geregistreerde spermabank. Het CVB heeft geen eigen spermabank maar werkt wel samen met twee Deense spermabanken (CRYOS en European Sperm Bank, ESB).

Eigen bekende donor

Als donor komt in deze situatie een man in aanmerking die de ontvangster persoonlijk kent en zijn hulp vrijwillig heeft aangeboden.

De voordelen van een zaaddonor uit eigen omgeving kunnen zijn:

- De kenmerken van de donor, zoals uiterlijk, karakter, genetische achtergrond en gezondheid zijn bekend.
- Het kind kan, indien gewenst, vanaf jonge leeftijd contact met de donor hebben.
- Daarnaast bestaat de mogelijkheid om eventueel zelfinseminatie te doen. In dat geval kan de procedure zonder hulp van het ziekenhuis plaatsvinden.
- De kosten zijn veelal lager dan bij gebruik maken van een spermabank.

Er kunnen echter ook nadelen zijn:

- De verhouding tussen donor en wenspaar/ wensmoeder kan moeizaam worden of verstoord raken.
- Ouder('s) kunnen het gevoel krijgen dat de donor over de schouders meekijkt.

Daarom is het belangrijk om dit besluit weloverwogen te nemen en eventuele afspraken vast te laten leggen.

De donor dient aan de volgende criteria te voldoen:

- Hij is geen direct familielid van de vrouw die zwanger wil worden.
- Hij biedt vrijwillig zijn hulp aan.
- Hij is geen drager van bekende ernstige erfelijke aandoeningen.
- Hij heeft de consequenties van zijn keuze goed doordacht.
- Het zaad is van voldoende kwaliteit om bij behandeling een acceptabele kans op zwangerschap te geven.
- Hij heeft bij voorkeur een voltooid gezin.
- Hij is bereid een contract te tekenen waarin hij toestemming verleent voor het gebruik van zijn zaad ten behoeve van het wenspaar of alleenstaande vrouw.
- Hij is niet actief bij andere spermabanken.
- Hij is niet besmet met via zaad overdraagbare infecties.
- Hij is bereid een vragenlijst welke bestemd is voor het registreren bij de SDKB, ingevuld te retourneren.

Praktische uitvoering

Het wenspaar of de alleenstaande vrouw, dient samen met de zaaddonor (en eventuele partner) een afspraak te maken op het CVB voor een intakegesprek op de donorpholi. Dit kan alleen met een verwijzing door uw huisarts of gynaecoloog. Tijdens de eerste afspraak ziet u een donatieverpleegkundige en een arts. Er wordt aandacht besteed aan de medische en psychosociale achtergrond van zowel de donor als het wenspaar/alleenstaande vrouw. Ook wordt nagegaan of aan alle criteria is voldaan. Er vindt een oriënterend vruchtbaarheidsonderzoek (OFO) plaats. Het OFO bestaat uit een vaginale echo en een aanvraag voor een bloedonderzoek. Het afgenomen bloed wordt onderzocht op Chlamydia-antistoffen en de werking van de schildklier. Indien sprake is van een verstoorde menstruatiecyclus wordt ook hormonaal onderzoek verricht naar oorzaken hiervan. Zo nodig wordt deze cyclusstoornis behandeld. Daarnaast verwijst de arts u naar een klinisch psycholoog voor counseling rondom zaaddonatie. De psycholoog bespreekt de gevolgen voor de toekomst voor u als gezin en het belang van het toekomstige kind.

Donor

Bij de donor wordt de medische voorgeschiedenis doorgenomen. Er vindt een zaadonderzoek plaats en hij wordt gescreend op via zaad overdraagbare infecties (Hepatitis B en C, HIV, lues, chlamydia en gonorrhoe). Als gebruik gemaakt wordt van vers zaad, vindt deze screening elke drie maanden plaats. Indien gewenst kan het zaad van de donor worden ingevroren zodat de donor niet elke maand op een specifieke dag zijn zaad hoeft in te leveren. Het invriezen van het zaad gaat echter gepaard met enig kwaliteitsverlies. Er volgt een gesprek tussen de zaadceldonor en de klinisch psycholoog van ons team, met name om de motivatie in kaart te brengen en de gevolgen van het donorschap te bespreken. Dit gesprek vindt, indien van toepassing, plaats in het bijzijn van de partner van de donor. Gedurende het hele traject wordt u begeleidt door onze donatieverpleegkundige. Zij heeft, net als de arts, zelfstandige donorsprekken waar u laagdrempelig terecht kunt. De arts bespreekt, wanneer counseling en onderzoek geen bezwaren opleveren, het behandelplan met u en zet het traject in gang.

Intra-Uteriene-Inseminatie (IUI)

Het donorzaad wordt door middel van een IUI bij de wensmoeder ingebracht. Dit is een relatief eenvoudige behandeling, waarbij de donorzaadcellen met een dun slangetje rechtstreeks in de baarmoeder worden gebracht. De kans op een zwangerschap is het hoogst als de inseminatie vlak voor de eisprong plaatsvindt. Er wordt gebruik gemaakt van ovulatietesten voor de juiste timing van het inbrengen van het zaad. Eventueel kan dit, indien nodig, ook door het volgen van de cyclus via echo's. Mocht de zaadkwaliteit erg tegenvallen dan bespreekt de arts andere behandelingsmogelijkheden zoals ICSI met u.

Belangrijke zaken vooraf

U moet zich realiseren dat er geen (juridische) overeenkomst bestaat tussen de wensouder(s) en een donor. Een donor kan zich altijd en op elk moment, zonder opgaaf van redenen, terugtrekken. Het is ook belangrijk dat de wensouder(s) en donor zorgvuldig elkaars verwachtingen voor wat betreft de toekomst bespreken en op een lijn krijgen. Raadzaam hierbij is om de afspraken officieel vast te laten leggen.

Kosten van de zaadcel donatie voor de eigen bekende donor

De kosten bij het gebruik van een bekende zaadcel donor, zoals zaadanalyse en infectiescreening, worden over het algemeen vergoed door de zorgverzekeraar van de donor, dit kan echter wel ten koste gaan van zijn eigen risico. De invrieskosten en opslagkosten zijn voor eigen rekening van de donor (zie: [Passantentarieven-CVB-2022](#)). De zaaddonor kan ook andere onkosten maken waarmee u rekening dient te houden. Deze kosten komen voor eigen rekening en verschillen per situatie. De kosten die gemaakt moeten worden voor bezoek aan het ziekenhuis kunnen bijvoorbeeld bestaan uit reis- en parkeerkosten en inkomstenderving (aantal keren vrij nemen voor het inleveren van de zaadcellen bij het laboratorium, infectiescreening enzovoorts).

Spermabank donor

Wanneer u geen gebruik wilt of kunt maken van een eigen zaaddonor, kunt u ook zaadcellen kopen via een spermabank. In Nederland zijn er verschillende fertilitetsklinieken die een eigen spermabank hebben. Er is echter vaak sprake van een lange wachttijd doordat de vraag naar zaad groter is dan het aanbod. De vruchtbaarheidsbehandeling vindt dan ook in de betreffende kliniek plaats. Het CVB heeft geen eigen spermabank, maar werkt wel samen met twee officieel geregistreerde Deense spermabanken: CRYOS en ESB. Wanneer u hier gebruik van maakt, kunt u zelf een donor kiezen en zaadcellen kopen via de website van deze spermabanken. Het zaad wordt geleverd in zogenaamde rietjes. Eén rietje is geschikt voor één behandeling. U dient te allen tijde gebruik te maken van een niet-anonieme donor! De kosten van de rietjes donorzaad variëren sterk. Dit hangt af van een aantal factoren, zoals de spermakwaliteit en de mate waarin het donorprofiel is ingevuld (dat wat u te weten komt aan persoonlijke informatie over de donor). Wij raden aan gebruik te maken van **IUI-ready MOT 10** zaad. Dit is kwalitatief goed zaad wat geschikt is voor de behandeling die wij aanbieden.

Bestellen en opslag

U bent zelf, samen met de spermabank, verantwoordelijk voor het bestellen, financieren en verzenden van het donorzaad. Hier zijn transportkosten aan verbonden. Dit gebeurt altijd na overleg met de donatieverpleegkundige. Hierbij is het dringende advies om het donorzaad op maandag te laten verzenden. Dit verzenden gebeurt op zogenaamd "droog ijs".

Ons afleveradres:

Centrum Voortplantingsgeneeskunde Brabant
t.a.v. Dimitri Consten
Locatie ETZ Elisabeth
Hilvarenbeekseweg 60
5022 GC Tilburg
The Netherlands

Het CVB biedt opslag aan van maximaal 6 rietjes donorzaad. U kunt extra rietjes reserveren zodat u meerdere behandelingen kunt doen, of in de toekomst kunt gebruiken voor een nieuwe zwangerschap. Het is moeilijk te voorspellen binnen hoeveel pogingen u zwanger wordt. De kans op zwangerschap per poging is beperkt en wordt sterk door uw leeftijd bepaald.

Quotum of pregnancy slot

Om te kunnen waarborgen dat maximaal 12 vrouwen in Nederland zwanger worden van dezelfde donor, koopt u bij de spermabank een zogenaamd "quotum of pregnancy slot". Deze kosten krijgt u terug wanneer u niet zwanger wordt van deze donor. U dient dit zelf te melden aan de spermabank. Wanneer u als lesbisch stel een kinderwens hebt, kan het raadzaam zijn om voor beide vrouwen een quotum of pregnancy slot aan te schaffen om te voorkomen dat de partner geen gebruik kan maken van dezelfde donor. U dient zich te realiseren dat de spermabank aan vele landen zaad levert. Dit betekent dat er naast het quotum van 12 vrouwen in Nederland, ook in het buitenland vrouwen zwanger kunnen worden met behulp van uw donor.

Praktische uitvoering

Het wenspaar of de alleenstaande vrouw, dient een afspraak te maken op het CVB voor een intakegesprek op de donorpoli. Dit kan alleen met een verwijzing door uw huisarts of gynaecoloog. Tijdens de eerste afspraak ziet u een donatieverpleegkundige en een arts. Er wordt aandacht besteed aan de medische en psychosociale achtergrond van het wenspaar/alleenstaande vrouw. Er vindt een oriënterend vruchtbaarheidsonderzoek (OFO) plaats. Het OFO bestaat uit een vaginale echo en een aanvraag voor een bloedonderzoek. Het afgenomen bloed wordt onderzocht op Chlamydia-antistoffen en de werking van de schildklier. Indien sprake is van een verstoorde menstruatiecyclus wordt ook hormonaal onderzoek verricht naar oorzaken hiervan. Zo nodig wordt deze cyclusstoornis behandeld.

Klinisch psycholoog

Tevens wordt u verwezen naar een klinisch psycholoog voor counseling rondom zaaddonatie. Deze bespreekt de gevolgen voor de toekomst voor u als gezin en het belang van het toekomstige kind. Gedurende het hele traject wordt u begeleid door onze donatieverpleegkundige. Zij heeft, net als de arts, zelfstandige donorsprekken waar u laagdrempelig terecht kunt. De arts bespreekt, wanneer counseling en onderzoek geen bezwaren opleveren, het behandelplan met u en zet het traject in gang.

Intra-Uteriene- Inseminatie (IUI)

Bij de IUI wordt het donorzaad bij de wensmoeder door middel van een dun slangetje in de baarmoeder gebracht. Dit is een relatief eenvoudige behandeling, waarbij de donorzaadcellen rechtstreeks in de baarmoeder worden gebracht om de zaadcellen zo dicht mogelijk bij de eicel te brengen. De kans op een zwangerschap is het hoogst als de inseminatie vlak voor de eisprong plaatsvindt. Er wordt gebruik gemaakt van ovulatietesten voor de juiste timing van het inbrengen van het zaad. Eventueel kan dit, indien nodig, ook door het volgen van de cyclus via echo's.

Subsidiereregeling voor lesbische stellen en alleenstaande vrouwen

Per 01-04-2020 wordt kunstmatige inseminatie met donorzaad (KID) bij alleenstaande vrouwen en lesbische paren zonder medische oorzaak voor onvruchtbaarheid, anders dan de afwezigheid van een mannelijke partner, niet langer vergoed vanuit de ziektekostenverzekering. Dit is besloten door het ministerie van VWS. De minister heeft besloten dat KID-behandelingen bij vrouwen zonder mannelijke partner vergoed worden vanuit een subsidieregeling. Het CVB regelt de administratieve afhandeling van uw behandeling. Daar hoeft u niets voor te doen.

De vergoeding kan op verschillende manieren verlopen:

1. Zonder medische oorzaak worden de onderzoeken en behandelingen vergoed vanuit de subsidieregeling. Deze gaat van start op de dag van het intake gesprek.
2. Wanneer gedurende de onderzoeken of het behandeltraject blijkt dat er een medische oorzaak voor verminderde vruchtbaarheid aanwezig is, anders dan de afwezigheid van een mannelijke partner, wordt de behandeling (alsnog) vergoed door de ziektekostenverzekering.
3. Het is ook mogelijk dat uw behandeltraject begint met een vergoeding vanuit de subsidieregeling, maar dat gedurende het behandeltraject vergoeding gaat plaatsvinden vanuit de ziektekostenverzekering als er toch een medische oorzaak blijkt te zijn.
4. Ook kan het zijn dat u voor 01-04-2020 behandeld werd met vergoeding vanuit de zorgverzekering en hierna alsnog in de subsidieregeling terecht komt.

Wat moet u zelf betalen?

Valt u in de subsidieregeling, dan moet u een eigen bijdrage betalen van € 192,50. Dit is een eenmalige eigen bijdrage, ook als de behandelingen (maximaal 12 inseminaties) vallen in meer dan één kalenderjaar. Indien er een medische oorzaak aanwezig is voor verminderde vruchtbaarheid wordt het behandeltraject vergoed door de ziektekostenverzekering. Hierbij wordt eerst het eigen risico aangesproken. De hoogte van het eigen risico is tenminste € 385,- maar wisselt afhankelijk van het verzekeringspakket dat u heeft gekozen. Dit bedrag wordt ieder kalenderjaar eerst zelf betaald, voordat vergoeding door de ziektekostenverzekering plaats vindt. Afhankelijk van het verloop van uw traject, kan het gebeuren dat u zowel de eigen bijdrage als uw eigen risico voor de zorgverzekering moet betalen.

Meer informatie leest u in onderstaande boeken:

- Barbara Lammerts van Bueren; Donor bekend
- Fiom; Beginnen bij het begin
- Astrid Indekeu; Anders en toch ook gewoon

Voor meer informatie kunt u terecht bij:

- www.freya.nl
- www.donorgegevens.nl
- www.donorconceptie.nl

- [CIBG Aanvragen Stichting donorgegevens kunstmatige bevruchting](#)
- [CIBG Aanvragen Ouderschapsverklaring](#)

Belangrijke telefoonnummers

ETZ (Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis): (013) 221 00 00

Centrum Voortplanting Brabant (CVB): (013) 221 00 60

Voor het maken van een afspraak, niet-medische vragen of het opvragen van medische gegevens: (013) 221 00 60

Van maandag tot en met vrijdag van 8.30 - 17.00 uur.

Voor medische vragen en uitslagen: (013) 221 30 06

Telefonisch spreekuur verpleegkundige

Maandag tot en met vrijdag van 8.30 - 9.30 uur en van 13.00 - 14.30 uur, donderdagmiddag van 13.30 - 14.30 uur.

Afspraak maken IUI en spoed in het weekend: (013) 221 00 60

Uitsluitend voor het maken van een afspraak voor de IUI voor de volgende dag en zaken die niet kunnen wachten tot de eerstvolgende werkdag

Zaterdag en zondag van 10.00 - 12.00 uur.

Noodgevallen: Fam: (013) 221 08 00

In noodgevallen kun je buiten kantooruren contact opnemen met Fam.

MijnETZ: medische gegevens, afspraken en uitslagen zijn in te zien via de app MyChart, te downloaden via de playstore.

Inloggen met DigiD. Meer informatie vind je op www.etz.nl/MijnETZ

Bloedprikken: www.etz/bloedprikken

Maak een afspraak.

CVB, locatie ETZ Elisabeth, route 92 | www.infocvb.nl